

Inleiding

Bijna een jaar na de bekendmaking van de standaard, komt het implementatieprogramma op kruissnelheid:

- ⇒ Vooreerst werd een **trainingsprogramma voor verpleegkundigen** opgestart (najaar 2006 en voorjaar 2007) waarin aangeleerd/opgefrist werd hoe kinderen volgens de 'regels van de kunst' te wegen en te meten. Dit is immers een noodzakelijke voorwaarde voor een correcte toepassing van de aanbevelingen en criteria bij de evaluatie en opvolging van groei en puberteit.
- ⇒ Vervolgens zal in **twee studiedagen voor de CLB-teams** dieper ingegaan worden op de thema's "een kind is te klein" en "het grote kind" (respectievelijk op 9 februari 2007 en 27 april 2007). Deze studiedagen hebben tot doel om de kennis van de morfologische kenmerken, het groeipatroon, en de informatie over de schoolse ontwikkelingen van een kind/jongere zo maximaal mogelijk te integreren. Dit moet een beter zicht geven op de mogelijke oorzaken van aangemelde problemen en bijdragen tot een zinvolle aanpak ervan.
- ⇒ **Een permanente aanvulling van de informatie op de website.** Op vragen uit het werkveld die relevant zijn voor iedereen, wordt een antwoord geformuleerd en op de website geplaatst. Ervaringen, reacties en vragen kunnen worden opgestuurd naar info@vwwj.be of katelijne.vanhoeck@vwwj.be.

Inhoud

In deze nieuwsflits wordt een checklist voorgesteld die de coördinator 'Groeï & Puberteit' moet helpen bij de implementatie van de standaard in zijn/haar centrum.

Verder krijgt u toelichting bij de registratie in het elektronische NICO-dossier en kan u de bespreking van een wetenschappelijk artikel vinden.

Checklist materiaal Groei & Puberteit

Hieronder vindt u een opsomming van materiaal dat de correcte toepassing van de standaard moet ondersteunen. Het volgende materiaal zou moeten beschikbaar zijn in elk medisch circuit of in elke koffer voor onderzoek op verplaatsing:

- ⇒ **Het document 'Groeipakket'.** Dit verwijst naar de vuistregels, de werkkaarten met de beslisbomen, een lijst met referenties voor bijzondere groeicurven en de terminologie voor dysmorphe kenmerken ingedeeld volgens lichaamsregio. U kan dit document in zijn geheel downloaden van www.vwwj.be via volgende zoekstrategie: kenniscentrum > groei > standaard > standaard groei & puberteit > groeipakket. Voor de afzonderlijke werkkaarten kan u terecht onder kenniscentrum > groei > snelle info.
- ⇒ **De scorekaarten pubertaire ontwikkeling maken deel uit van het groeipakket.** Deze kunnen niet worden gedownload maar zijn te bestellen via drukkerij IJsedal in Overijse (zie ook www.vub.ac.be/groeicurven)
- ⇒ **Vlaamse groeicurven 2004** voor jongens en meisjes. Deze curven kunnen worden gedownload van www.vub.ac.be/groeicurven of besteld bij drukkerij IJsedal in Overijse (zie ook www.vub.ac.be/groeicurven)
Hoe overschakelen van oude naar nieuwe curven? Voor alle 1^e en 2^e kleuters en voor het 1^e leerjaar worden de nieuwe Vlaamse curven gebruikt. Vergeet niet eventuele eerdere metingen vanuit de oude curven op de nieuwe curven te 'plotten'. Voor oudere kinderen gebruikt men de Vlaamse groeicurven wanneer een afwijkend groeipatroon wordt vastgesteld. Om de beslisbomen correct te kunnen toepassen, dient men in dat geval alle beschikbare gestalte- en gewichtsmetingen op de nieuwe curven te 'plotten'.
- ⇒ **Een vaste meetlat** op het centrum, een **monteerbare meetlat of rollint** (microtoise) voor onderzoek op verplaatsing, een **weegschaal**, een **lintmeter** en een **orchidometer**.

Registratie groei & puberteit in NICO

In september 2006 werden enkele aanpassingen doorgevoerd in het NICO-dossier die de implementatie van de standaard 'Groeï & Puberteit' kunnen ondersteunen. Hieronder volgt enige toelichting.

- ⇒ **Gestalte:**
De lijst van de voorgestelde interpretaties zijn aangepast conform de voorgestelde criteria in de diverse beslisbomen van de standaard.
In functie van de 'geplote' meetwaarde kan worden geregistreerd of de **gestalte boven, binnen of onder de grijze 'aandachtszones'** valt en **hoe de gestalte zich verhoudt tot het doellengtegebied**. De begrippen '**verontrustende groeiversnelling of vertraging**' verwijzen naar de criteria voor verwijzing of selectief consult, met name het overbruggen van méér dan 1 interpercentielbreedte na een interval van 2 schooljaren **OF** naar een 'jaarlijkse toename in gestalte' boven P97 of onder P3 na een meetinterval tussen 10 en 14 maanden **OF** naar de persoonlijke inschatting van de schoolarts. In dit laatste geval is het zinvol om de reden tot ongerustheid in een vrij veld te noteren.
- ⇒ **Andere metingen:**
Wanneer nodig kunnen de armspan, de zithoogte en de stuit-kruin lengte worden geregistreerd. Deze items kunnen worden geselecteerd via 'definiëren actie' **OF** via 'nieuwe subactie maken voor één dossier', onder 'medische onderzoeken' en 'gestalte, gewicht'. Net zoals voor de gestalte wordt het meetresultaat in cm tot op één cijfer na de komma genoteerd.
- ⇒ **Ontwikkeling van de puberteit-♂:**
Omdat de interpretatie van het teelbalvolume (T-score), het uitzicht van de genitalia (G-score) en de pubisbehaaring (P-score) bijdragen tot de interpretatie van de pubertaire ontwikkeling, werden deze items samen gegroepeerd met het **nieuwe item 'conclusie pubertaire ontwikkeling'**. De aangeboden interpretaties stemmen overeen met de beleidscriteria voor 'vroeg en

late puberteit' zoals ze zijn voorgesteld in de beslisbomen van de standaard, aangevuld met de registratie van gynecomastie en mogelijke discordanties die worden vastgesteld.

- ⇒ **De registratie van het teelbalvolume is losgekoppeld van de G-score.** Het volume van beide teelballen kan afzonderlijk worden geregistreerd. Wanneer er geen verschil is tussen beide volumes, volstaat het om enkel het rechter teelbalvolume te registreren. Blijkt er een volumeverschil, dan kan het rechter en linker volume afzonderlijk worden geregistreerd. De G-score verwijst nu enkel nog naar het uitzicht van scrotum en penis zoals ze op de pubertaire scorekaarten voor de verschillende ontwikkelingsstadia zijn beschreven.
- ⇒ **Ontwikkeling van de puberteit-♀:** Ook hier dragen de borstontwikkeling, de pubisbehaaring en de menarchedatum bij tot de interpretatie van de pubertaire ontwikkeling. De interpretaties die worden aangeboden stemmen eveneens overeen met de verwijscriteria van de standaard.
- ⇒ Voor elk onderdeel kan een **weigering van het onderzoek** worden geregistreerd.

Artikel in de kijker

'Measured versus reported parental height'
F Cizmecioglu, A Doherty, WF Paterson, D Young, MDC Donaldson

Archives of Disease in Childhood
2005;90:941-942
www.archdischild.com

Doel:

Het toetsen van de gestalte van een kind aan de gestalte van de ouders d.m.v. de doellengte en het doellengtegebied is fundamenteel in de evaluatie van het groeipatroon van kinderen. Hoewel het handiger en sneller is om de gestalte van de ouders tijdens de anamnese of via een vragenlijst na te vragen, vermoeden de onderzoekers dat er een niet te verwaarlozen verschil is tussen de gerapporteerde en de gemeten gestalte van de ouders. Er wordt vermoed dat mannen hun gestalte overschatten terwijl vrouwen hun gestalte eerder onderschatten. Deze hypothese wordt in een kleinschalig observationeel onderzoek getoetst.

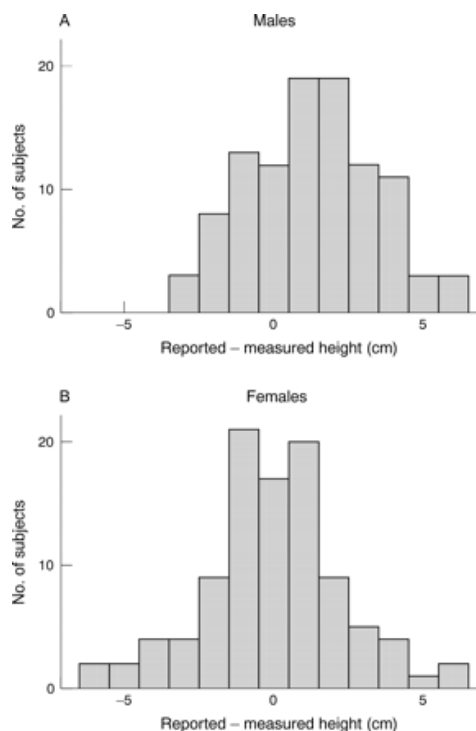
Methode:

Van 200 ouders (100 mannen en 100

vrouwen) wordt de geboortedatum, het geslacht en de gestalte bevraagd via een interview. Vervolgens werden ze gemeten volgens een gestandaardiseerde procedure. Het verschil tussen de gerapporteerde en gemeten gestalte werd geanalyseerd.

Resultaten:

De histogrammen tonen het verschil tussen de gerapporteerde en de gemeten gestalte. Een negatieve waarde geeft aan dat de gerapporteerde gestalte kleiner is dan de gemeten gestalte. Hieruit blijkt dat de meeste mannen hun gestalte overschatten, terwijl vrouwen gemiddeld genomen hun gestalte vrij accuraat inschatten. Niettemin is er een belangrijke individuele variatie: 13% van de vrouwen en 27% van de mannen overschatten de eigen gestalte met 2,5 cm. Daarentegen onderschatten 18% van de vrouwen en 4% van de mannen de persoonlijke gestalte. Leuk om weten is dat er een omgekeerde correlatie bestaat tussen de gestalte van de man en de mate van overschatting: hoe kleiner de gestalte, hoe groter de overschatting.

Besluit:

Omwille van de belangrijke individuele variatie in discrepantie tussen de gerapporteerde en de gemeten gestalte, verdient het volgens de onderzoekers aanbeveling om beide ouders bij de eerste gelegenheid te meten en de gestalte te noteren in het dossier van hun kind.

Dit artikel werd, net als diverse andere artikels met betrekking tot groei, commentariseerd in het gratis elektronisch tijdschrift 'Growth, Genetics & Hormones' (www.gghjournal.com) van maart 2006 (nummer 1).

Leerpunten voor de praktijk:

- ⇒ Streef ernaar om de ouders uit te nodigen bij het medisch consult van de 1° of 2° kleuters en meet zelf de gestalte.
- ⇒ Omdat minstens één, maar vaak beide ouders aanwezig zijn bij de consulten van Kind & Gezin, zou het goed zijn om bij deze gelegenheid de gestalte van vader en moeder op te meten.
- ⇒ Het belang van kennis over de oudergestalte voor de opvolging van de groei van kinderen onderlijnt nogmaals het nut van doorstroming van informatie van Kind & Gezin naar het CLB.

Aankoop materiaal

Bij de start van het schooljaar ontvingen alle centra een schrijven van VCLB-service (Anatole Francestraat 119 bus 2, 1030 Schaarbeek) met een voorstel van samenaankoop van materiaal. Voor wat de standaard 'Groei & Puberteit' betreft, werd een samenaankoop van een meetlat-muurmodel georganiseerd. Voor de verplaatsbare, montagebare meetlat, weegschaal en orchidometer was er onvoldoende interesse om korting te krijgen en een samenaankoop te plannen.

Indien u zelf prospectie wil doen voor de aankoop van materiaal, houd dan de kwaliteitscriteria voor ogen. Een opsomming ervan kan u vinden op de website onder de rubriek kenniscentrum > groei > implementatie > betrouwbare biometrie...